

TÖRÉS

Apa kanala megállt a levegőben. Miközben a paradicsomos káposztát kanalazta, hirtelen az eszébe jutott, hogy valahol ők elhibázhatták, megálltak anyával egy ponton, aminek most érzik a bűjtjét.

Apa kanala csak állt a levegőben. Szinte oázisként hatott ez a csillámló pont a szegényes berendezésű konyha sivatagszín egyhangúságában.

— Egész életünkben öregek voltunk — mondta apa.

— Valami baj van, János? — kérdezte anya.

— Baj? Nem mondhatnám. A kendergyári meló kikezdi az idegeimet. Tudod, anya, nem való már nekem a tilológép. És az a töméntelen por; minden porcikámat eldugítja, néha úgy érzem, hogy most pedig megfulladok...

Kint hó szállingózott a tar ágak között. Élesen metsző volt a levegő, a madarak tollgallérjukba húzták tövig a nyakukat, a kutyák hónaljuk alá dugták nedves orrukat, nehogy eljegesedjen a szimatjuk.

— Pedig most akartam valamit mondani, János! — mondta anya. Kezével kitaratóan kevergette a mosogatólevet, és látszott a tekintetéről, hogy valahol messze jár a gondolata. Mintha ebben a pillanatban fiatalodott volna, úgy mosolygott; a negyvenes nők magabiztossága ült ki az arcára, a dacos akarom, ha már vagyok.

— Hallgatlak, anya — mondta apa.

— Másállapotos vagyok. Már szilveszterkor is mondani akartam, de látva jókedvedet, nem akartalak zaklatni a magam bajával. Én megszűlném ezt a gyereket...

Feszült csend nehezedett a szobára. Apa kínos zavarában kitekintett az ablakon, a szálló hópihéket nézte volna, ha látott volna belőlük egyáltalán valamit is. Tudta, hogy néz, de azt is érezte, hogy semmit sem lát.

A szobában megszólalt a hegedű. A fiú játszott rajta. Lendület volt a játékában, mindent magával sodró nekirugaszkodás ennek a hirtelen beállt csendnek.

— Játszik — mondta anya.

— Játszik — mondta apa is.

Anya is leült az asztalhoz. Kezét a férfi eres kézfejére tette. Simogatta a portól eldurvult bőrt, kitapogatta az ér ütését, és nagy megnyugvás volt részére, hogy apa nem lármázik, nem ordítja bele a konyha minden zugába, hogy ami sok az sok, hogy nem bírja tovább a kínzást, hogy elég volt neki a családdal bejönni a tanyáról!

és a tilológép mellé állni, port nyelni, és mindezt a család érdekében. Mindezt nagy csendben gondolatban megbeszélték, akár a ház építését, amire nagyon sok idegük ráment, hogy tetőt tudjanak a fejük felett, aztán a gyerek iskoláztatása is gonddal járt, hát még akkor volt még vakard, ahol nem viszked, amikor megtudták, hogy érzéke van a zenéhez, és ha zeneiskolába is járatják, talán a karmesterségig is felviheti... Apa fogát szorítva masszírozta túlórában is a gépet, köpdöste a port esténként szorgalmasan, mikor hazaért, és enni sem volt kedve, csak eldőlt az ágyon, mint a krumpliszák.

— Megtartjuk, anya — mondta apa.

Az asszonymak kicsordultak a könnyei. Titokban reménykedett, hogy a férfi csakis ezt mondhatja, hiszen nem túlságosan idősek hozzá, hogy még egy gyereket felneveljenek, és lesz legalább bátorítója a fiúnak az életben, ha már ők elköszöntek. Kimondhatatlan gyöngeség vett erőt anyán; csupán most érezte igazán, hogy annak idején egy nagyon rendes emberrel kötötte össze az életét, aki minden nehézségnek és nélkülözésnek tudatában volt, mikor elhatározta, hogy megházasodik. Az asszony szinte újra átélte családi életük legnehezebb perceit, mikor apáért odahagyta a családjukat, amely nem tudta, mit kezdjen a temérdek pénzzel, és egy szál ruhában követte jövendőbelijét a tanyára, a kutyaugatásos, petróleumlámpásos éjszakák világába, ahol napokig senkinek sem kell mondani jó napot se, mert ritkán jár arra ember.

— Puccinit játszik — suttopta anya.

— Nem értünk mi hozzá! — mondta apa.

— Tőle tudom, apa...

— Meg kell vele beszélni, anya...

— Mit akarsz vele megbeszélni, János? — kérdezte anya. Minden idegszálára szükség volt, nehogy felsikoltson.

— Ebben neki is beleszólása van, anya. Lassan felnőtt ember, a megkérdezése nélkül nem határozhatunk — mondta apa. Megtörölte verejtékező homlokát és újra a kívül pilinkéző havat figyelte. Nem is olyan egyszerű az egész, gondolta. A gyerekekkel is számolni kell, mert ide nőtt közékük, meg kell hallgatni a véleményét, hiszen neki sem mindegy, hogy szaporodnak-e, vagy maradnak továbbra is hármasban az egy fizetésre. Hirtelen a Levélárja akkordjain keresztül egy nehezebb zene szakadt fel a lelkéből; a tilológép kereplő zaja csattogott a halántéka mögött, s körülötte milliónyi porszem szállongott, és ez a gomolyag egyre terjedt, kinyomta az ablakot, elegyült a hópihékkal, és megfojtotta a téli képben a nagyszerűt, a kimondhatatlant, visszahúzta őket a hétköznapi zaklatottságába.

— Hívom, anya — mondta apa.

— Hívd csak... — suttopta anya.

A fiú kezében megállt a vonó. Tudta, hogy apja nem szívesen hallgatja játékát, örök fáradtságára hivatkozik, dörög, ha csak megmukkan a lakásban, mindig tele van gondokkal, zsörtölődik, néha káromkodik, szidja a zenét, a tilolót, a hegedűt, és ezt az egész életet, amely tulajdonképpen nagyon szép, csak ne kellene velük lenni benne...

— Ül le, fiam. Beszélgetünk — mondta apa.

A fiú felcsapta a táskarádiót. Ütemes zene töltötte be a konyhát.

— Mondd, te nem tudsz megenni zaklatás nélkül? — kérdezte apa.

— A zene az élete, apa — mondta anya.

— De éppen most, anya?

— Belefojthatom! — kiáltotta a fiú. Ingerülten felugrott, az ablakpárkányról felcsippentette a fülhallgatót, benyomta a táskarádióba a vezetékét, és fülébe illesztette a minihallgatót.

— Így mindjárt jobb, ugye apa?

Apa nézte a fiút. Árulásnak érezte a fiú magatartását velük szemben; amikor ő komoly beszélgetésre hívja, akkor a gyerek sértődötten magába vonul, bedugja a fülét, és valamilyen bolond muzsika világában jár, pedig itt volna a helye, hiszen az ő bőréről és jövőjéről van szó, miatta ülnek itt hármásban, és nézik egymást kényszeredetten. Hol és mikor lett közöttük ez a szakadék, ez a törés? Igen, törés állt be az életükben, úgy látszik, nincs tovább, és vagy visszanez eddigi valóságára, vagy elmenekül ebből a cudar világból, ahol nem képes már az emberekkel rendes szót váltani, mert a fejére nőttek, a maguk ura akarnak lenni, és semmi szükség itt az örökösen robotoló tiloló fogalmazására, akarásaira.

— Anyád áldott állapotban van, fiam — mondta apa.

— Hogyan mondod? Nem értem! — mondta a fiú.

— Másállapotos! — ordította apa.

A fiú kitépte a fülhallgatót a füléből.

— De anya, hiszen ez óriási! — kiáltotta. Átnyalábolta anyát, ölelgette, csókolgatta. — Óriási vagy, anya!

Az asszony szerényen legyintett, lefejtette magáról fia karját.

— Tőled függ, hogy marad vagy sem, fiam! — mondta csendesen. Érezte, hogy a második ütközet nehezebb lesz az elsőnél, mert az első olyannal vívta, akit jól ismer, akit minden porcikájában volt ideje kitudni, de a fiú most, ebben a pillanatban annyira ismeretlen a részére, hogy ki sem tudná mondani. Vajon ha megismeri a helyzetet, milyenné változik; marad-e a régi, az ő kedves fiacskája, vagy önmaga sorsát irányítani akaró valaki áll majd vele szemben, és a szeme közé ordítja, hogy márpedig ő ilyen játékba nem megy bele, mert neki jövője van, és ő a jövőjét nem adja semmiféle...

— Fiam, tudnod kell, hogy ha meghagyjuk, akkor ez sok lemondással jár. A részéről is. Mert egy ember az csak egy ember... Gimnázium után akadémiára akarsz menni, tudom. Anya megsúgta, és én büszke vagyok rád. No, ne idegenkedj tőlem; hogy nem ugrándoztam boldogságomban, az csak azért van, mert én az érzéseimet nem tudom kimutatni, én azt a szót, hogy szeretet, nem koptatni akarom, érted-e?

A fiú az apjára nézett. Hosszan fürkészte arcvonásait. Mintha egy új apát fedezett volna fel hirtelenében a régiiben. Azt is érezte, hogy lemondást követelnek tőle; a kis jövevény majd megfosztja bizonyos dolgoktól, melyeket eddig élvezett.

— Több száj, több kenyér — mondta anya. — Több láb, több cipő.

— Lehet, hogy szakmára kell menned, fiam! A hegedűt azért nem muszáj szegre akasztanod, ugye... — mondta apa.

Anya szorongása most érte el tetőfokát. A fiú arcát leste, vajon hogyan bírja el annak gondolatát, hogy esetleg le kell mondania élete vágyáról, és esetleg oda kell majd állnia olajosan az esztergapad mellé, vagy apját váltja fel a tilológépnél.

A fiú lehajtotta a fejét. Apa és anya látta róla, hogy minden igyekezettel odafigyel a hallottakra, hogy hirtelenében összead és kivon, szoroz meg oszt; tudták, hogy nem mindegy neki a lemondásokkal megbékélni, mert kiskora óta abban a hitben élt, hogy egyszer majd ott áll a dobogón, igazi, hatalmas zenekarnak vezényel, és mindenki neki tapsol, a lelkesedés neki szól...

Felállt. Kemény volt a tekintete. A pilinkéző hópihéket nézte az ablakon át.

— Nem akarok magamra maradni, anya. Én megmondtam, csináljátok belátástok szerint — mondta, befutott a szobájába, és pár pillanattal múlva újra felhangzott hegedűjéről Puccini muzsikája

